

LA REIAL SOCIETAT DE LONDRES

Thomas F. Glick

En el present treball, el nostre col·laborador Thomas F. Glick puntualitza algunes qüestions relatives als científics espanyols i la Reial Societat de Londres, amb la qual cosa dóna resposta a un article del Dr. Severo Ochoa, publicat al diari El País, i que conté, segons l'autor, diferents errors pel que fa a l'esmentada institució en relació a diversos científics de l'estat espanyol.

La ciència de l'estat espanyol, la qual ha superat tants d'obstacles abans no s'ha implantat, ha rebut, tanmateix, menys atenció de la merescuda en els cercles científics internacionals. Dos científics espanyols -Cajal i Ochoa- guanyaren el premi Nobel, però molts d'altres han dut a terme una significativa tasca d'investigació sense rebre, per aquest motiu, aital honor. Dins d'aquesta categoria "sub-Nobel" trobem, entre d'altres, Blas Cabrera, Pío del Río-Hortega i Francesc Duran i Reynals.

En un context com aquest, el nomenament d'Antonio García-Bellido com a membre estranger de la Royal Society of London constitueix, sense cap mena de dubte, una eminent distinció científica, com ha assenyalat molt encertadament el Dr. Ochoa en un article aparegut a El País el 1986. Modernament aquesta Societat ha incorporat precisament a les seves files nombrosos científics de primera categoria, els quals, no obstant això, no reberen el premi Nobel. De fet, tan sols tres espanyols abans que García-Bellido han meregut l'esmentat nomenament des que es va establir la categoria de foreign member (MRS), el 1818. El primer en fou Felipe Bauzá (1764-1834), nàutic, veterà de l'expedició Malaspina, diputat a les Corts de Cadis, desterrat a Anglaterra des del 1808 i elegit FMRS l'any 1819.

El segon guardonat fou Ramon i Cajal. S'equivoca, doncs, el Dr. Ochoa quan se sorprèn en no trobar el nom de Cajal en el llibre de la Royal Society, tota vegada que aquesta havia llegit la Cronian Lecture (sobre l'estructura fina dels centres nerviosos), el 1894. Va ser quinze anys més tard, el 1909, que Cajal fou nomenat FMRS. Una eloqüent necrologia, a càrrec del seu amic el Dr. C.S. Sherrington i que aparegué en els Obituary Notices of the Fellows of the Royal Society (pp. 425-441, nº 4 de desembre de 1935), és testimoni del reconeixement de què gaudí Cajal en la famosa assemblea científica.

El penúltim elegit fou el propi Severo Ochoa, el 1965. Cal assenyalar, però, que abans del 1818, data en què es creà una categoria especial per tal de reconèixer la distinció de científics estrangers, la Royal Society acostumava d'elegir aquests com a membres indistints, és a dir, sense establir diferències entre naturals i estrangers.

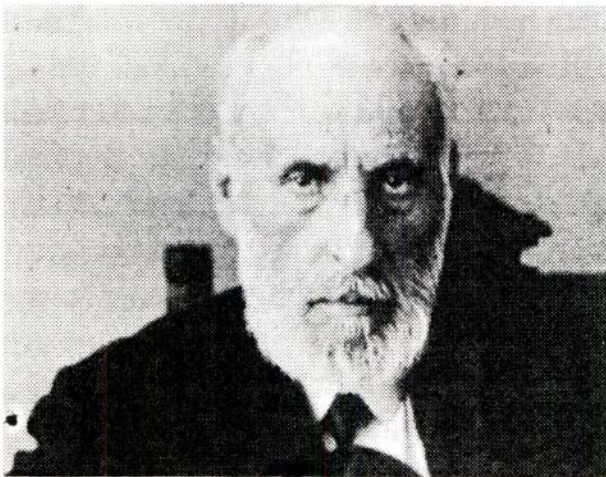

Francesc Duran i Reynals (1899-1958)

Fotografia d'un sopar entre 1931-1935 en què apareixen d'esquerra a dreta, i assegudes: la senyora Meyerhoff (?), la senyora de Jaume Pi-Sunyer, la senyora Ochoa i la senyora d'August Pi-Sunyer; drets els doctors Cortés, Lladó, August Pi-Sunyer, el senyor Ribé, cap de protocol de l'Ajuntament de Barcelona, Carles Pi-Sunyer, l'alcalde de la ciutat, H.V. Hill (?), Jaume Pi-Sunyer i Bayo, O. Meyerhoff, els doctors Severo Ochoa, Josep M. Bellido i Manuel Carrasco i Formiguera. (Foto: Mateo, amablement cedida per la càtedra de Farmacologia de la Universitat de Barcelona).

En el decurs del segle XVIII, doncs, diversos espanyols ostentaven l'honorífic de FRS (**Fellow of the Royal Society**). El primer -no exactament ciutadà espanyol- en fou el Dr. **José Cervi** (1663-1748), nascut a Parma, reconegut anatomista que arribà a la Cort amb el seguici d'Isabel de Farnesio. Nomenat FRS el 1736 Cervi fou conegut pel seu treball esperonador de la innovació mèdica a l'estat espanyol.

Santiago Ramón y Cajal

Els nomenats posteriorment foren naturalistes: el 1759, **Josep Salvador i Riera** (1690-1761), membre de la famosa nissaga de botànics catalans (nomenat potser pel fet d'haver herboritzat a la Menorca anglesa); el 1776, el mineròleg **Pedro Franco Dávila** (1711-1786); i, l'any següent, **Casimiro Gómez Ortega** (1740-1818), nebot de José, botànic i divulgador important de Linné a l'estat espanyol.

La nòmina dels FRS es clou amb el nàutic **José Mendoza y Ríos** (1762-1816), representant de la Marina espanyola a Londres des del 1789, elegit FRS el 1793. Científic original i partidari de les doctrines de Newton, **Mendoza s'emmotllà** perfectament a l'ambient científic anglès. Ginyà un nou procediment per al càlcul de les taules nàutiques per tal de determinar les longituds segons l'anomenat mètode lunar, i aparegué publicat a les Philosophical Transactions; la segona edició de les seves taules nàutiques era dedicada al president de la Societat, Sir Joseph Banks.

Certament, un autèntic honor el concedit al Dr. **García-Bellido**, que enalteix l'erudició espanyola i, tanmateix, evoca la grandesa de la ciència i els científics de l'Espanya il·lustrada.

Thomas F. Glick

El següent electe fou **Antonio Ulloa** (1716-1795), nàutic, astrònom i químic, el qual es va endinsar en l'ambient científic anglès després d'haver estat presoner de l'Armada Britànica. Fou nomenat FRS el 1746, un cop realitzada la famosa expedició de la Condamine i dos anys abans de l'insigne francès. El company i col·laborador d'Ulloa, **Jorge Juan** (1713-1761), en compartí l'honor el 1749.